

УДК 657

В. М. Диба,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку підприємницької діяльності,
ДВНЗ "КНЕУ ім. В. Гетьмана"

ІДЕНТИФІКАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ У ФОРМІ ГУДВІЛУ

V. Dyba,
Candidat of Sciences (Ph. D.) in Economics, Associate Professor, Associate Professor
of Entrepreneurship Activities Accounting Department of Vadym Hetman Kyiv National Economic University

IDENTIFICATION OF INTANGIBLE ASSETS IN THE FORM OF GOODWILL

У статті розглянуто нематеріальні активи у формі гудвілу. Проаналізовано теоретичні підходи до визначення змісту гудвілу, а також його визначення згідно з національними та міжнародними стандартами обліку. Узагальнено точки зору вітчизняних та зарубіжних авторів стосовно обґрунтування гудвілу як форми нематеріального активу, ідентифікації його специфічних характеристик та можливостей практичного застосування. Критичний аналіз фахової літератури та нормативно-правових джерел дозволив стверджувати, що в умовах сучасності існують три основні підходи до розуміння поняття "гудвіл". З огляду на проведені дослідження виокремлено економічний, юридичний та бухгалтерський підходи, які дають змогу окреслити зміст гудвілу з огляду на усю різноманітність його проявів. Звернуто увагу на класифікацію гудвілу за етапами трансформації результатів інтелектуальної діяльності в інтелектуальний продукт.

The intangible assets in the form of goodwill are investigated in the article. The theoretical approaches to the differentiation of goodwill's essence and its definition according to the domestic and international standards of accounting are analyzed. The points of views of domestic and foreign authors concerning justification of goodwill as a form of intangible asset, identifying its specific characteristics and opportunities for practical application are overviewed. Critical analysis of professional literature and regulatory sources create the possibility to concern that there are three main approaches to understanding the concept of "goodwill" nowadays. According to this study economic, legal and accounting approaches are differentiated, which create the possibility to understand the essence of goodwill due to the diversity of all its manifestations. The attention is paid to the classification of goodwill according to the phases of results' of innovative activity into intellectual product transformation.

*Ключові слова: гудвіл, нематеріальні активи, знання, інтелектуальний капітал, облік.
Key words: goodwill, intangible assets, knowledge, intellectual capital, accounting.*

Всі сучасні концепції економічного зростання сходяться в одному: саме інтелектуальні ресурси набувають все більш велику значущість в умовах розвитку економіки, заснованої на знаннях. Серед найбільш характерних особливостей сучасного етапу розвитку економіки, які визначають принципову значущість інтелектуальних ресурсів та інших близьких за значенням категорій (інтелектуальний або людський капітал), дослідники відзначають наступні: значно вищу порівняно з попередніми етапами розвитку економіки швидкість формування знань; розвиток інструментів зберігання і поширення знань, що забезпечують можливість автоматизованої систематизації і оперативного доступу до інформації; посилення потреби в інноваціях, які стають основним шансом виживання підприємства в конкурентних умовах сучасної економіки.

Ще засновник сучасної економічної теорії Адам Сміт розглядав знання як різновид майна, особливого

роду запасу, елемент, який входить до складу основного капіталу та забезпечує дохід і прибутковість поза залученням до обігу та зміни власника [1, с. 57].

В умовах постіндустріальної економіки, що ґрунтується на використанні інтелектуального капіталу, питання сутності, оцінки та визнання в обліку інтелектуальних ресурсів є актуальними. Про це свідчать дослідження А. Чухна, О. Кендюхова, І. Журавльової, С. Голова, В. Ковальова, І. Просвіріної, Л. Плотникової, Е. Хендріксена, Г. Вінеса та ін. Деякі автори, ґрунтуючись на вивченні міжнародного досвіду [2; 3], вважають, що невизнання в обліку нематеріальних активів, які втілюють у собі потенційні економічні вигоди, призводить до втрати релевантності бухгалтерської інформації, ознакою якої є постійно зростаюча різниця між балансовою і ринковою вартістю підприємства.

В умовах розвитку економіки знань ефективність діяльності підприємства залежить більшою мірою не від

Таблиця 1. Перелік визначень поняття "гудвіл" у наукових працях

Визначення	Джерело
Гудвіл - певні активи (кваліфікація персоналу, високий рівень менеджменту тощо), які відрізняються від звичайних активів тим, що не існує способів відокремити їх від інших активів та достовірно оцінити. Тобто з цієї точки зору під гудвілом розуміються переваги, які отримує покупець при купівлі існуючого суб'єкта господарювання порівняно зі створенням нового [4, с. 528]	Бондар М.І. Визнання гудвілу при придбанні підприємства з метою його відображення в обліку [Текст] / М.І. Бондар // Формування ринкової економіки. – 2010. – № 21. – С. 528–536
Гудвіл – це сукупність ідентифікованих та неідентифікованих нематеріальних об'єктів, створених завдяки використанню інтелектуальних ресурсів підприємства [5, с. 47]	Городянська Л. Гудвіл та відтворювані інтелектуальні ресурси [Текст] / Л. Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 42–49
Гудвіл – один з видів нематеріальних активів, вартість якого визначається як різниця між ринковою вартістю підприємства як цілісного майнового комплексу і його балансовою вартістю (сумою чистих активів). Це перевищення вартості підприємства пов'язане з можливістю отримання більш високого рівня прибутку (у порівнянні з середньо ринковим рівнем ефективності інвестування) за рахунок використання більш ефективної системи управління, домінуючих позицій на товарному ринку, використанням нових технологій [6]	Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. Т. 2 / И.А. Бланк. – К.: Эльга-Н, 2001. – 437 с.
Гудвіл, його вартість, відтворює узагальнені наслідки впливу об'єктів нематеріальних активів, які не мають можливості якось оцінити та видати відповідні документи про їх реєстрацію [7]	Практичний посібник з оподаткування нематеріальних активів / За ред. О.Б. Бутніки-Сіверського: Наук.-практ. вид. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2000. – С. 71
Гудвіл – сукупність тих елементів бізнесу, які стимулюють клієнтів продовжувати користуватися послугами даного підприємства або даної особи та які приносять фірмі прибуток більш того, який потрібен для розумного доходу на всі активи підприємства, враховуючи дохід на всі ті нематеріальні активи, які можуть бути ідентифіковані та оцінені окремо [8]	Десмонд Г.М., Келли Р.Э. Руководство по оценке бизнеса. – М.: Российское общество оценщиков, 1995. – 147 с.
Гудвіл – частина вартості діючого підприємства, що визначається діловими зв'язками, відомістю фірмового найменування, торгової марки та інших елементів [9]	Оценка стоимости предприятия (бизнеса) / Под ред. Н.А. Абдулаева, Н.А. Колайко. – М.: Издательство «ЭКМОС», 2000. – С. 174
Гудвіл – частина нематеріальних активів підприємства, що визначається доброю репутацією, діловими зв'язками, відомістю фірмового найменування, марки. Гудвіл виникає, коли підприємство отримує стабільно високі прибутки, що перевищують середній рівень у галузі [10]	Оценка бизнеса: Учебник / Под редакцией А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 496 с.
Гудвіл – це нематеріальний актив компанії, який дозволяє отримувати у майбутньому більше прибутку, ніж в середньому по галузі, і який відображається у фінансовій звітності тільки у випадку повного придбання компанії за ціною, що перевищує справедливую ринкову вартість сукупних інших активів [11]	Larson K.D. Financial accounting / K.D. Larson, P.W. Miller. – 6th ed. – Chicago: Irwin, 1995. – 367 p.
Гудвіл - перевищення ціни покупки підприємства над справедливою ринковою вартістю його активів [12]	Integrating Acquired Companies: Managing accounting and Reporting Issues / Ed. C.H. Johnson. – New York: John Wiley and Sons, 1985. – 165 p.

матеріальних активів, а від нематеріальних переваг. Загалом зазначені нематеріальні переваги у фаховій літературі описуються таким поняттям, як гудвіл. Тому актуальності набуває ідентифікація нематеріальних активів у формі гудвілу, що є метою нашого дослідження.

Аналіз робіт вчених з питань визначення гудвілу, дозволяє стверджувати, що в літературі немає загальноприйнятого його розуміння (табл. 1).

Якщо розглянути гудвіл у широкому розумінні, враховуючи зазначені визначення у таблиці 1, то гудвіл представляє собою нематеріальні переваги підприємства у порівнянні з аналогічними підприємствами. Виходить, що нематеріальні переваги підприємства існують незалежно від того, чи була проведена оцінка гудвілу. Можна говорити про те, що гудвіл формується підприємством протягом певного періоду часу, а факт оцінки є підтвердженням (спростуванням) нематеріальних переваг підприємства на конкретний момент. Таким чином, гудвіл народжується в процесі функціонування підприємства і про його наявність або відсутність можна судити лише з практики роботи підприємства.

Це підтверджує й Міжнародне правило оцінки 4 "Оцінка нематеріальних активів" [13], яке визначає гудвіл як будь-які майбутні економічні вигоди, які неможливо відокремити від бізнесу або групи активів в їх цілісності. При цьому вартість гудвілу визначається як сума, що залишається після того, як з вартості бізнесу вирахувати вартість всіх матеріальних, нематеріальних

та фінансових активів, які можна ідентифікувати, та які зменшені на суму зобов'язань та забезпечення наступних витрат та платежів. Прикладами компонентів гудвілу наведено: здатність розробляти в майбутньому нові нематеріальні активи, які можна ідентифікувати (такі, як технології, зв'язок із споживачами, тощо); специфічна синергія компанії (така, як зменшення операційних витрат, раціональність структури, динаміка асортименту продукції, тощо); можливості зростання (такі, як вихід на різні ринки, тощо); організаційний капітал (такий, як створена мережа, тощо).

Визначення поняття "гудвіл" також наводиться у вітчизняному Порядку експертної оцінки нематеріальних активів [14], в якому гудвіл (ділова репутація) розглядається як комплекс заходів, спрямованих на збільшення прибутку підприємств без відповідного збільшення активних операцій, включаючи використання кращих управлінських здібностей, домінуючу позицію на ринку продукції (робіт, послуг), нові технології.

У МСФЗ 3 "Об'єднання бізнесу" [15] про гудвіл зазначено, що покупець визнає гудвіл станом на дату придбання, оцінений як перевищення сукупної суми: переданої компенсації, оціненої за справедливою вартістю на дату придбання; суми будь-якої неконтрольованої частки в об'єкті придбання; справедливої вартості на дату придбання частки участі в капіталі, раніше утримуваної покупцем в об'єкті придбання (під час поетапного об'єднання бізнесу) над сальдо сум на дату придбання

ідентифікованих придбаних активів і прийнятих зобов'язань.

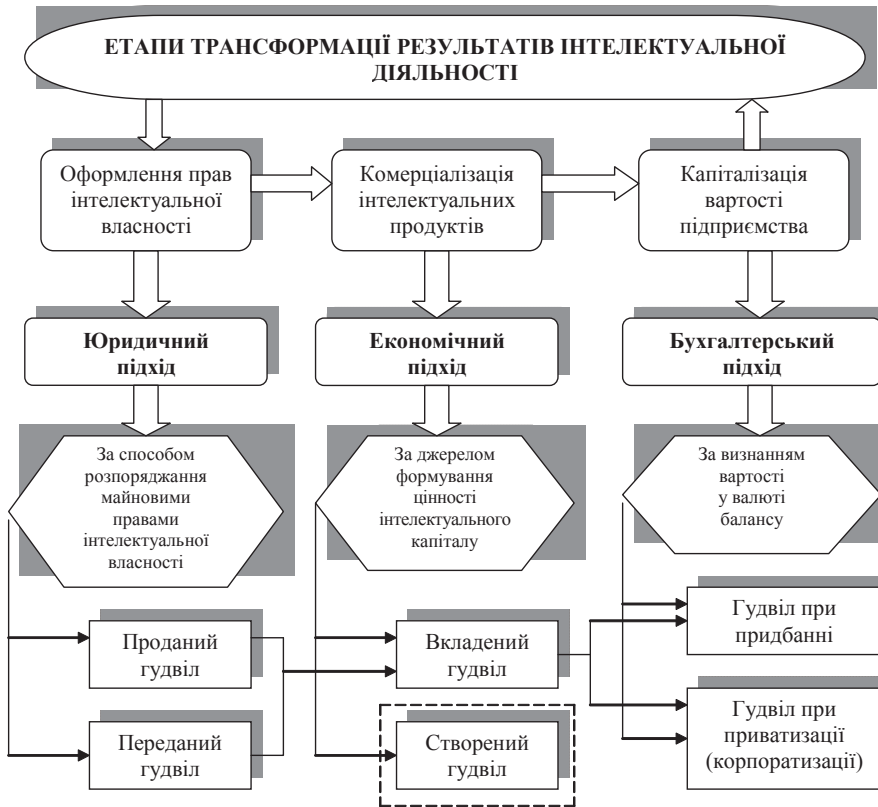
Критичний аналіз фахової літератури та нормативно-правових джерел показав, що загалом існують три підходи до розуміння поняття "гудвіл":

— юридичний підхід. За цим підходом гудвіл розглядається в світлі певних майнових прав на об'єкти нематеріальної природи, які можуть бути віддільні або невіддільні від окремої фізичної або юридичної особи. Одна група вчених зазначає, що такі об'єкти є невіддільними від підприємства (Д.О. Вішенні, М.В. Дулясова, А.О. Карпичова, Т.Р. Ханнанова), а чинне законодавство (Цивільний кодекс України, ст. 1116, 1133) та інші дослідники говорять про можливість відділення гудвілу шляхом передачі майнових прав на його використання (Л.В. Городянська, Н.В. Генералова, С.Ф. Легенчук, К.С. Селіверстова);

— економічний підхід, який передбачає здійснення інтеграції всіх існуючих підходів до розуміння сутності гудвілу. За цим підходом гудвіл в широкому розумінні — це сукупність певних активів та ресурсів нематеріальної природи, які ще не були ідентифіковані та оцінені. Виходячи з такого розуміння гудвілу конкретного суб'єкта, він існує протягом всього періоду його існування, а не лише під час його об'єднання з іншим суб'єктом. Як наслідок, у поточній діяльності суб'єкта може виникати внутрішній гудвіл, тобто сукупність нематеріальних активів підприємства, які створюють йому можливість для одержання майбутніх економічних вигод. Загалом економічний підхід до розуміння гудвілу дозволяє створити передумови для відображення гудвілу в якості сукупності окремих ідентифікованих активів не лише під час об'єднання підприємств, а й під час його поточної діяльності;

— бухгалтерський підхід, який є достатньо звуженим у порівнянні з економічним підходом, оскільки передбачає розуміння гудвілу лише при придбанні або приватизації (корпоратизації). Згідно П(С)БО 19 "Об'єднання підприємств" гудвіл — це перевищення вартості придбання над часткою покупця у справедливій вартості придбаних ідентифікованих активів, зобов'язань і непередбачених зобов'язань на дату придбання [16], що свідчить про те, що гудвіл може виникати лише при придбанні (об'єднанні) або приватизації (корпоратизації) підприємств. Таким чином, бухгалтерський облік демонструє найбільш консервативне ставлення до гудвілу.

Необхідно підкреслити, що в теорії інформації велике значення має наукова класифікація як метод дослідження безлічі явищ або об'єктів шляхом їхнього поділу на класи за визначеною загальною ознакою таким чином, що класи безлічі становлять систему. Виходячи з вищенаведених трьох підходів до розуміння сут-

Рис. 1. Класифікація гудвілу за етапами трансформації результатів інтелектуальної діяльності в інтелектуальний продукт

ності гудвілу як з класів поділу, запропоновано нову класифікацію гудвілу (рис. 1), з якої видно, що відповідно до етапів трансформації результатів інтелектуальної діяльності підприємства відбувається зміна класифікаційних ознак гудвілу в напрямку оцінки його вартості. При цьому з рисунка 1 видно, що в існуючій практиці з облікового процесу випадає блок "Створений гудвіл".

Слід відмітити, що у науковій бухгалтерській літературі виділяють два види гудвілу — внутрішньо створений і придбаний. Розподілення гудвілу на придбаний та внутрішньо створений частково пов'язано з тим, що у відповідності до міжнародних та українських норм він може бути відображений у фінансовій звітності (балансі) підприємства тільки у випадку купівлі (приватизації) / продажу підприємства, тобто як придбаний, а визначення внутрішньо створеного гудвілу взагалі відсутнє.

Виникнення гудвілу при придбанні або приватизації свідчить про наявність певних проблем з адекватністю бухгалтерської оцінки нематеріальних активів, її відповідністю потребам користувачів бухгалтерської інформації. Відомі дослідники в сфері бухгалтерського обліку С.А. Діпіаза та Р.Дж. Екклз відмічають, що бухгалтерський баланс, побудований за ціною придбання, відображає близько 20 % ринкової вартості компанії, інші 80 % обумовлені нематеріальними активами чи нефінансовими факторами вартості [17, с. 127].

У п.51 МСФЗ 38 зазначено: "Внутрішньо генеровані торгові марки, заголовки, назви видань, переліки клієнтів та інші подібні своєю сутністю об'єкти не слід визнавати нематеріальними активами" [18]. Такий підхід не витримує критики, адже внутрішньо створений гудвіл є роками накопиченими знаннями конкретного

підприємства, що дозволяють мати відчутні конкурентні переваги, які у майбутньому здатні приносити дохід.

Провідними вченими розглядаються чотири варіанти визнання гудвілу в бухгалтерському обліку суб'єкта господарювання:

1. Капіталізація гудвілу без амортизації, але з періодичним тестуванням по відношенню до можливого знецінення. У цьому підході передбачено періодичний перегляд вартості гудвілу та його переоцінка. Тобто гудвіл вважається інвестицією і не підлягає амортизації. Основним аргументом прихильників цього підходу є те, що з плином часу вартість гудвілу не тільки не знижується, а навіть може зростати, тому амортизація, класичне розуміння якої передбачає накопичення засобів для відновлення у майбутньому зношених активів, втрачає свій сенс. Такий підхід дозволяє отримати найбільш "привабливу" звітність. Підприємство відображає актив, замість того, щоб зменшувати акціонерний капітал. При цьому дохід підприємства не зменшується.

Щодо внутрішнього гудвілу, то вважаємо, що його елементи напряму не можна вважати інвестицією, адже у майбутньому підприємству знову буде необхідно понести витрати для оновлення елементів внутрішнього гудвілу (економічні та інші привілеї, ділова репутація, імідж, створений персоналом, ділові зв'язки потребують періодичних капіталовкладень з метою актуалізації, підвищення ефективності тощо).

2. Капіталізація гудвілу з амортизацією. Прихильники цього підходу свої докази будують на принципі співвідношення доходів і витрат, та пропорційного списання вартості активів на поточні витрати. Як пояснює В.В.Ковальов [19, с. 56], будь-який актив відображається в балансі тільки в тому випадку, якщо він передбачає генерування доходів у майбутньому. Слід зазначити, що нарахування амортизації на гудвіл дозволяє підприємствам скласти баланс, який максимально відповідає дійсності (у частині нематеріальних активів з урахуванням періоду від дати придбання підприємства). Основними аргументами на користь такого методу є: менше зловживань, ніж під час не нарахування амортизації, урахування часового впливу на об'єкт бухгалтерського обліку.

3. Одноразове списання гудвілу на витрати поточного періоду.

4. Одноразове списання гудвілу за рахунок зменшення капіталу власників. За такого підходу гудвіл списується за рахунок акціонерного капіталу. Аргументується це тим, що гудвіл не має жодних характеристик, які визначають можливість отримання в майбутньому економічних вигід. Цей метод набув найбільшого поширення, оскільки він є найбільш простим, проте він призводить до недооцінки реальної вартості об'єкта придбання.

В Україні на сьогодні найбільш розповсюджені другий та четвертий підходи до відображення гудвілу в системі бухгалтерського обліку. Зазначені підходи використовуються для обліку гудвілу, виділеного при придбанні підприємства, що за економічною сутністю не відповідає особливостям внутрішнього гудвілу. Вважаємо за доцільне до складових внутрішнього гудвілу щодо порядку відображення його в бухгалтерському обліку застосовувати перший підхід, який передбачає капіталізацію гудвілу без амортизації, тому що попе-

редником капіталізації гудвілу обов'язково повинна стати комерціалізація гудвілу у статусі товару, а як відомо на групи вибуття, утримуванні для продажу, згідно з ПСБО 27 "Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність", амортизація не нараховується.

Необхідно підкреслити, що головними особливостями, які характеризують тенденції розвитку обліку в сучасній економіці знань відповідно до нових потреб користувачів інформації є: пріоритет балансу, оцінка за ринковою вартістю, заміна концепції власності концепцією контролю, перехід від обліку майна до обліку ресурсів, регулювання звітності, а не обліку [20, с. 46]. Тому якщо розглядати природу гудвілу, її необхідно пов'язувати з двома групами інтелектуальних ресурсів, які контролює підприємство:

— інтелектуальних ресурсів, пов'язаних із внутрішнім середовищем, що створюють інтелектуальний потенціал підприємства;

— інтелектуальних ресурсів, пов'язаних із зовнішнім середовищем, що формують ділову репутацію підприємства.

Отже, розвиток інноваційної складової конкурентних переваг у вітчизняній практиці господарювання зумовлює потребу нового розуміння гудвілу. Адже гудвіл є складною категорією, пов'язаною з інтелектуальними ресурсами, які здатні до зростання через інтенсивне відтворення знань, інформації, кваліфікації персоналу та інтелектуального потенціалу підприємства. З огляду на вищезазначене, пропонується авторське визначення терміну "гудвіл" як економічної категорії, а саме під гудвілом пропонується вважати додану вартість підприємства, яка генерується внаслідок синергії нематеріальних факторів виробництва у формі знань, інформації та інтелектуальної праці.

Трансформація індустріальної економіки в економіку знань призвела до зростання ролі елементів внутрішнього гудвілу як форми інтелектуальних ресурсів, що набувають рис основного фактору виробництва, витиснувши на другий план матеріально-речові ресурси. В таких умовах конкурентні переваги підприємств все більше залежать від інтелектуального потенціалу, який обумовлюється освітньо-професійним рівнем та креативними можливостями персоналу, використанням прогресивних форм та методів управління господарською діяльністю, підвищенням ділової репутації суб'єкта господарювання.

Література:

1. Україна у вимірі економіки знань / За ред. акад. НАНУ В.М. Гейця. — К., 2006. — 592 с.
2. Просвирина И.И. Оценка внутренне созданного гудвила компаний / И.И. Просвирина // Международный бухгалтерский учет. — 2005. — №9. — С. 23—30.
3. Плотникова Л.А. Нематериальные активы: обзор международного опыта и перспективы развития / Л.А. Плотникова, А.Э. Каспин // Международный бухгалтерский учет. — 2006. — № 4. — С. 30—38.
4. Бондар М.І. Визнання гудвілу при придбанні підприємства з метою його відображення в обліку [Текст] / М.І. Бондар // Формування ринкової економіки. — 2010. — № 21. — С. 528—536.

5. Городянська Л. Гудвіл та відтворювані інтелектуальні ресурси [Текст] / Л.Городянська // Бухгалтерський облік і аудит. — 2009. — №5. — С. 42—49.
6. Бланк И.А. Основы инвестиционного менеджмента. — Т. 2 / И.А. Бланк. — К.: Эльга — Н, 2001. — 437 с.
7. Практичний посібник з оподаткування нематеріальних активів / За ред. О.Б. Бутніка-Сіверського: Наук.-практ. вид. — К.: Видавничий Дім "Ін Юре", 2000. — С. 71.
8. Десмонд Г.М., Келли Р.Э. Руководство по оценке бизнеса. — М.: Российское общество оценщиков, 1995. — 147 с.
9. Оценка стоимости предприятия (бизнеса) / Под ред. Н.А. Абдулаева, Н.А. Колайко. — М.: Издательство "ЭКМОС", 2000. — С. 174.
10. Оценка бизнеса: учебник / Под редакцией А.Г. Грязновой, М.А. Федотовой. — М.: Финансы и статистика, 2001. — 496 с.
11. Larson K.D. Financial accounting / K.D. Larson, P.W. Miller. — 6th ed. — Chicago: Irwin, 1995. — 367 p
12. Integrating Acquired Companies: Managing accounting and Reporting Issues / Ed. C.H. Johnson. — New York: John Wiley and Sons, 1985. — 165 p.
13. Міжнародне правило оцінки №4 "Оцінка нематеріальних активів" (переглянуто у 2007 р.) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://uto.com.ua/MPO4.pdf>
14. Порядок експертної оцінки нематеріальних активів, затверджений наказом Фонду державного майна від 27.07.1995 №96/97 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0292-95>
15. Міжнародний стандарт фінансової звітності №3 "Об'єднання бізнесу" (МСФЗ 3) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_006
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 19 "Об'єднання підприємств", затверджене наказом Міністерства фінансів України; від 7.07.1999 р. № 163 (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99>
17. Дипиаза С.А. (младший), Экклз, Р.Дж. Будущее корпоративной отчетности: Как вернуть доверие общества / С.А. Дипиаза (младший), Р. Дж. Экклз; пер. с англ.: В. Ионов, Ю. Езерский. — М.: Альпина Паблишер, 2003. — 211 с.
18. IASB; Міжнародний документ від 01.01.2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050
19. Ковалев В.В. Гудвил как бухгалтерская категория / В.В. Ковалев // Бухгалтерський учет. — 2005. — № 8. — С. 52—59.
20. Палий В.Ф. Актуальные вопросы теории бухгалтерского учета [Текст] / В.Ф. Палий // Бухгалтерский учет. — 2005. — № 3. — С. 45—48.
2. Prosvirina, I.I. (2005), "Estimation of inside created goodwill of the company", *Mezhdunarodnyj buhgalters'kij uchet*, vol. 9, pp. 23—30.
3. Plotnikova, L.A. and Kaspin, A.Je. (2006), "Intangible assets: overview of international experience and prospects of development", *Mezhdunarodnyj buhgalters'kij uchet*, vol. 4, pp. 30—38.
4. Bondar, M. I. (2010), "Differentiation of goodwill during purchase of enterprise and its accounting", *Formuvannya rynkovoї ekonomiky*, vol. 21, pp. 528—536.
5. Horodians'ka L. (2010), "Goodwill and reproductive intellectual resources", *Bukhhalters'kyj oblik i audyt*, vol. 5, pp. 42—49.
6. Blank, I.A. (2001), *Osnovy investicionnogo menedzhmenta*. [Basics of investment management], T.2, Jel'ga-N, Kiev, Ukraine.
7. Butnika-Sivers'kyj, O.B. (2000), *Praktychnyj posibnyk z opodatkovannia nematerial'nykh aktyviv* [Practical revue on intangible assets taxation], *Vydavnychyj Dim "In Yure"*, Kyiv, Ukraine.
8. Desmond, G.M. and Kelli, R.Je. (1995), *Rukovodstvo po ocenke biznesa*. [Guidance on business estimation], *Rossijskoe obshhestvo ocenshnikov*, Moscow, Russian.
9. Abdulaeva, N.A. and Kolajko, N.A. (2000), *Ocenka stoimosti predprijatija (biznesa)* [Enterprise (business) estimation], *JeKMOS*, Moscow, Russian.
10. Grjaznova, A.G. and Fedotova, M.A. (2001), *Ocenka biznesa* [Business estimation], *Finansy i statistika*, Moscow, Russian.
11. Larson, K.D. and Miller, P.W. (1995), *Financial accounting*, 6th ed., Irwin, Chicago, USA.
12. Johnson, C.H. (1985), *Integrating Acquired Companies: Managing accounting and Reporting Issues*. John Wiley and Sons, New York, USA.
13. International estimation rule №4 (2007), "Intangible assets estimation", available at: <http://uto.com.ua/MPO4.pdf> (Accessed 01 March 2016).
14. State property fund (1995), "Resolution of the State property fund "The order of expert estimation of intangible assets"", available at: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0292-95>. (Accessed 01 March 2016).
15. International standard of financial reporting №3 "Business consolidation", available at: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/929_006 (Accessed 01 March 2016).
16. Ministry of finance of Ukraine (1999), "Decree of the Ministry of finance of Ukraine "Standard of accounting №19 "Enterprises consolidation"", available at: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z0499-99> (Accessed 01 March 2016).
17. Dipiaza, S.A. and Jekklz, R.Dzh. (2003) *Budushhee korporativnoj otchetnosti: Kak vernut' doverie obshhestva* [Future of corporative schedules: how to return the society belief], *Al'pina Pablisher*, Moscow, Russian.
18. IASB(2012), International document as of 01.01.2012 available at: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_050 (Accessed 01 March 2016).
19. Kovalev, V.V. (2005), "Goodwill as accounting category", *Buhgalters'kij uchet*, vol. 8, pp. 52—59.
20. Palij, V. F. (2005), "Actual questions of accounting", *Buhgalters'kij uchet*, vol. 3, pp. 45—48.

References:

1. Hejts, V.M. (2006), *Ukraina u vymiri ekonomiky znan'* [Ukraine in measurement of knowledge economy], NANU, Kyiv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 25.05.2016 р.